

КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ ИЗ СТРАНДЖА

chitanka.info

От Алан Кайрак нататък пътят възлиза по хълбоците на планината. През километър-два срещаме сегиз-тогиз някой въглищар или задяната с цедилка жена, която бърза към село. После постепенно всичко наоколо опустява. Морето отдавна вече не се вижда. Редица вълнисти склонове, запътени към него, слизат до далечния хоризонт. Безпределни пространства опустошена гора се разстилат край пътя като черни лишеи по жълтеникавото рухо на планината. По-близо, подалеч, там отвъд — димят въглищарски пещи и пушекът ниско и бавно се върти над обезобразената земя. Зловещо мълчание виси неподвижно от небето, древно, памтивековно мълчание, което е тежало над неодухотворения още свят в първия ден на сътворението. И есенното слънце хвърля своя немощен блясък като някакво отражение от друго светило, като миражно слънце над тоя безотраден край.

Час, два, три вече възлизаме по разнебитения каменлив път, без да срещнем жива душа. Гората ни поема все по-навътре и по-навътре — хубава, хайдушка дъбова гора, която жълтее вече. През стволите се откриват тук-там полянки с нежна есенна тревица или тъмни долове, засипани с шума. Никакво птиче, никакъв звук, ни шумолене на листа, ни ромон на извор. Само приспивният мек тропот на конете и трясъкът на каруцата.

Излегнати върху чували сено и ечемик, ние подскачаме при всяко тръскане, аз и моят каруцар, свръхсрочният старши подофицер от Бургаската дружина Диню Вълев — страшен мъж с рунтави вежди, небръсната посивяла брада и кротки кафяви очи. Сегиз-тогиз разменяме по някоя дума, пушим, после дълго мълчим. И една полусънна, полубудна мисъл люлее съзнанието ми. Струва ми се, че пътуваме така години, не помня кога съм тръгнал, че така е било винаги и няма да има свършване, и няма друг свят и нищо друго, освен тая бездънна гора и тоя път, който води към края на земята...

— Тпру-у-у, сени кърмъза дженабет!... — дръпва поводата на червения кон Диню. — Какво си се задърпал такъв! Санким сефте ти е тоз път!...

Ала конете наострят уши. Поизправяме се. Наистина откъм срещния завой се зачува тропот и глъчка. Скоро срещаме керван от четири каруци, две — натоварени с празни бъчви, една — с четворица пътници, а в последната — обвит в кожух, прострян, жълт и охкащ селянин.

— Добра среща!

— Добра и на вас! — отвърщаме ние.

Диню спира при последната кола и участливо запитва:

— За къде бе, кардаш?... За болницата ли?... Ха карай, карай!
Добър час!...

Каруците отминават, заглъхват. Гората отново плътно ни обгръща.

— Не е келепир тоз път, кади ефенди, не е келепир... — обръща се сега Диню към мене, като придръпва на коленете си маузерката. — Виждаш ли ги, вече все тъйкана, на дружини пътуват, не смеят да тръгнат по сами... Преди двайсет дена хе там, при ханчето, заклаха двамина. Търговци хора. Товарили във Василико кюмюр за Цариград и се връщали... Хайдушки места са тия... Лефтерево царство беше едно време тука...

Сега вървим под свод от клони и жълти листа. Мястото е усойно, разкаляно и колелата хлътват в дълбокия коловоз, издълбан в средата. Черните стволове ни обгръщат отвред като безчислена, мълчаливо настъпваща войска. После пътят се разширява отново и минава край напуснатото трудовашко селище: сиви землянки, подобни на огромни къртичини, тук-там купчини пепел от огнища, една пречупена скамейка. Пустош лъха от тоя изоставен лагер и тишината става още по-зловеща. Минаваме и край злокобното ханче, с изкъртена врата, заковани прозорци и съборен зид. През гъстата мрежа на клоните слънцето се спуска към запад и позлатява тук-там дънерите. Тръпка пропълзва над земята и няколко листа се откъсват. Става хладно. Въздухът добива особена прозрачност.

— Я, кади ефенди, да запалим по един цигар — Обажда си Диню. И после подема: — Та ти, кайш, си бил от Сливен, а? Гледай ти работа! Че ний сме били, то се вика, емшерии! — пуска кълбо дим и се усмихва. — Аз пък съм от Дълбоки, Старозагорско. Чувал ли си го? Двайсет и три години аскер служба. Свръхсрочен. Подир войната рекох да си ида на село, пък се раздумах. Останах в дружината, в Бургас. Нестроеви. Пък и жената се помина там. Къдя ще вървя посем-сега... Едно момиче само имам, Яна я викат, ще я ожена, ще се прибера при нея... Как да е — ще изкараме живота... Хайде, олум!... Дий!... Малко остана... — подканя той конете.

Запалваме още по една цигара и Диню продължава:

— Границата, кайш, ще мерите, а?... Е-ех, изходил съм, кади, цялата българска земя, ама като тоя край, тукана, пази ме боже!... Балкан, орман-пустиня! Селата им — на двајсе километра едно от друго. Пътища — на, този е цвете, за другите не питай! Сиромашия, живи да ги оплачеш! Де ти е онова нашенско поле, равно като тава, и берекет — наспорил господ за всички!

Късно привечер стигаме в Гьоктепе. Слънцето залязва зад далечните гори. Кацнало върху един рид, цялото село е няколко безредно струпани къщурки и една кръчма-хан. Тук ще ноцуваме. Около къщата не се виждат хора. Само до една кривната порта дете по риза и едно оскубано куче гледат безизразно към нас. В съседен двор пърхат кокошки и се гласят за сън. Тия шумове на живот след дългия пустинен път все пак ни приобщават със света.

От вратата на кръчмата наднича ханджията — отпуснат мъж с калпак и по ръкави. Вътре е полутъмно. В дъното — широк одър за спане, покрай стените пейки, три маси със столчета и една вратичка към кухнята. Когато очите ни свикват с полумрака, съзираме, че вътре има и други пътници: две момичета, които си приличат. Едното — по-едро, във вехто избеляло манто, другото — в синя формена рокля на гимназистка, очевидно две сестри, седят до одъра. Наблизо до тях млад човек, в черен излъскан костюм и буйна коса, разказва нещо и тихичко дрънка струните на китара. В ъгъла на одъра — струпани два малки денка от черги, две-три куфарчета и одеяла. По-голямата от девойките е бледа, с изострени черти и жълти петна по лицето. Малката има живи влажни очи, румени страни и бяла якичка на формената рокля. Те ни гледат с някакво плахо любопитство, готови веднага да се извинят за нещо. Момъкът ни хвърля бърз, пренебрежителен поглед и явно недоволен от прекъсването на разговора, продължава:

— ... Да, да, нямате представа какъв оригинал! Въобще, може да се каже, индивидуалистическа личност. Сега бил в Плевен, представлявал с трупа... Писа ми една картичка. Проявил се и в мира на изкуството...

Момичетата се усмихват замечтани. После малката се обажда:

— Како, знаеш ли, ние през зимата дадохме „Змеюва сватба“... И аз играх...

Вън се чува звънецът на пощенската кола от Малко Търново. След малко в кръчмата влиза стражар с пушка, поздравява, хвърля оръжието и паласките на една пейка и разкършва снага. Идва и пощальонът да пренесе пакетите от колата. Разпряга вън, отвежда конете в обора, после се връща пак, отпуска се тежко на скамейката и поръчва шишенце ракия. В схлупеното помещение изведнъж става тясно, шумно и по-тъмно. Младите снишават глас и изглеждат всички поред. Кръчмарят запалва малка газена лампа, прозорците стават черни. Диню, обиколил вече кухнята, взема столче и присяда до момичетата. Те се поотдръпват и приближават повече една до друга. Той свива очи в ласкава усмивка и запитва:

— По даскаллък ли, къзъм, тъдява?...

Момичетата стеснително, но любезно му отговарят:

— Да, учителки сме...

— Сестрички, без-били, а?

— Да, сестри сме...

— А! Бравос! Двенките заедно, виж! Бравос!

— Ама не сме в едно село — отговаря голямата. — Аз съм в К., а тя в — С.

— Тю-ю, да се не види! — ядосва се подофицерът. — Ами че то осем сахатя път са едното село от другото!... Ами декашни сте, къзъм?... И аз имам момиче, ваша възраст, че ми е мило, като ви гледам.

— Отдалеч сме — с тиха, като че виновна усмивка отговаря девойката. — От Лом.

— Фю-ю-ю!... — подсвирва Диню и безнадеждно махва с ръка. — Къдя ви е чак вятъра довял!...

— Няма други места — отговаря момичето, — лани аз бях в Берковско... — Посочва малката и добавя: — Тя таз година свърши и уж да сме заедно, пък то...

— Е-ех, свят!... — въздъхва Диню и бутва фуражката си на тила. — Не е за жена да се блъска сама насам-нататък... Ама, като е дошло...

Очите му нежно гледат момичетата.

— Ама нищо, олум, нищо, вие да сте живи и здрави, ще мине и замине... Ще си намерите по някое момче и ще се оправи... Негова милост да не ви е брат нещо?... — любопитствува още Диню за младия човек.

Тоя разтърсва глава и отсечено отвърща:

— Съвсем не. И аз съм учител. Пунктов учител.

— Аха! Тъй, тъй! Е, хубаво, другарлък, значи... Пък ний с кадията — осведомява ги сега той — Малко Търново ще гоним. Кадията чак от София иде. Границата ще мери. Ще се побавим двайсетрийсе дена и пак назад. Служба нали е, дето ти кажат, там ще вървиш... Ха сега да видим какво ще хапнем и да ударим по един спанак, че утре пак път ни чака...

Вечеряме поотделно на две групи. Пощальонът, стражарят, Диню и аз — на една маса. На съседната — учителите. Бавно жвакаме коравия хляб със сухо сирене, няколко варени яйца и един пъпеш и поливаме всичко с мътно, кисело вино. Момичетата развързват тъкана кърпица и слагат парчета баница, пиле и няколко круши, но почти не ядат.

— Ама не може тъй, Доре — обажда се голямата тихичко, — ти нищо не си хапнала... На, вземи от пиленето... Нали знаеш, мама за тебе го е приготвила...

Малката трепва, силом преглъща залька и извърща встрани пълни със сълзи очи.

В кръчмата става задушно от цигарен дим. През прозорците гледа гъст, черен мрак. Ниският таван слиза над главите ни. Разговорите не вървят. Умора натиска всички. Скоро момичетата лягат в ъгъла, при багажа си, и се покриват с одеялата. По-отсам, на сред одъра, се простира младият човек, облечен в балтона си. В другия край се настаняваме ние. Пощальонът и стражарят заемат пейките. Ханджията сваля фитила на лампата. В полутъмното помещение затихва всичко. През стената се чува глух тропот от конете в обора. Тук — тежкото, уморено сумтене и въздишки на спящи хора. И нощта се проточва — глуха, дълга, безкрайна есенна нощ...

... Сепвам се от гласа на Диню, който предпазливо ме буди. Съмнало, но няма слънце. По стъклата се стичат ситни капчици. Ръми.

Хладно. Всички са станали вече и прибират нещата си. Вън пощата е готова. Небето се е снишило, куршумено и мокро. Гористите хълмове наоколо са удавени в мъгла.

Два коня прибират багажа на учителките. Момъкът помага, връзва, шегува се. Момичетата, посърнали от влажното утро, заети и сериозни, току влизат и излизат от кръчмата. В очите им свети неизразена нежност, думите, които си разменят, тежат от съдържани сълзи.

— Пък вие не се безпокойте толкоз, Манова — казва младият човек на голямата. — Аз ще заобикалям госпожица Дорка, то не е много далеч оттук...

Пощалъонът намята платнище, стражарят облича шинела си, каруцата тръгва с раздрънкания звънец и се стопява в мъглата. Конете на момичетата също са готови. Двамата селяни-водачи тръгват надолу.

— Аз ще ви изпратя до края на селото, там се разделят пътищата — казва учителят.

Двете сестри кимват общо — сбогом! — хващат се подръка и поемат, газейки след конете по разкаляния път.

— Добър час, къзъм! — вика Диню, който тъкми нашата кола.

След малко тръгваме и ние. Селото скоро остава назад, в мъглата. Срещаме учителя сам, дигнал яка, крачи. Изпратил ги е.

Каруцата отново се друса по неравния път. Все така незабележимо ръми. Гората вече не се вижда — само странни, фантастични дървета никнат наоколо през мрежата на водния прах. Часовете отново се нижат — сиви, мокри, безкрайни. Свити от влажния студ, ние мълчим и пушим. Закрепената мъгла постепенно и окончателно ни притиска в своята плътна прегръдка. Конете вървят ходом, събират глави, пръхтят неспокойни: подушват навярно потайния, разбуден живот в планината, острия мирис на изгладнелите зверове, които бродят настръхнали в мъгливата пустиня...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.